

Αγία Φιλοθέη η Αθηναία

/ [Βίοι Αγίων](#)

Η Αγία Φιλοθέη η Αθηναία τιμάται κάθε χρόνο από την Εκκλησία μας στις 19 Φεβρουαρίου.

Το Ιερό Λείψανο (πλήν της Κάρας, η οποία έχει χαθεί) της Αγίας βρίσκεται αδιάφθορο στον Μητροπολιτικό Ναό των Αθηνών.

Ένας δάκτυλος της Αγίας βρίσκεται στην ομώνυμη Μονή Εκάλης Αττικής.

*Ὅρπηξ Ἀθηνῶν ἐστὶν ἡ Φιλοθέη,
Ἐχθρὸν βαλοῦσα σταυροῦ τῇ πανοπλίᾳ.*

Η Αγία Φιλοθέη γεννήθηκε το έτος 1522 μ.Χ. στην τουρκοκρατούμενη τότε Αθήνα. Οι ευσεβείς γονείς της ονομάζονταν Άγγελος και Συρίγα Μπενιζέλου. Η μητέρα της ήταν στείρα και απέκτησε την Αγία μετά από θερμή και συνεχή προσευχή.

Ο Κύριος που ικανοποιεί το θέλημα εκείνων που Τον σέβονται και Τον αγαπούν, άκουσε την δέησή της. Και πράγματι, μια ημέρα η Συρίγα μπήκε κατά την συνήθειά

της στο ναό της Θεοτόκου για να προσευχηθεί και από τον κόπο της έντονης και επίμονης προσευχής την πήρε για λίγο ο ύπνος. Τότε ακριβώς είδε ένα θαυμαστό όραμα. Ένα φως ισχυρό και λαμπρό βγήκε από την εικόνα της Θεομήτορος και εισήλθε στην κοιλιά της. Έτσι ξύπνησε αμέσως και έκρινε ότι το όραμα αυτό σήμαινε στην ικανοποίηση του αιτήματός της. Έτσι κι έγινε. Ύστερα από λίγο καιρό η Συρίγα έμεινε έγκυος και έφερε στον κόσμο τη μονάκριβη θυγατέρα της.

Μαζί με την Χριστιανική ανατροφή, έδωσαν στην μοναχοκόρη τους και κάθε δυνατή, για την εποχή εκείνη, μόρφωση. Έτσι η Ρηγούλα (ή Ρεβούλα, δηλαδή Παρασκευούλα), αυτό ήταν το όνομά της προτού γίνει μοναχή, όσο αύξανε κατά την σωματική ηλικία, τόσο προέκοπτε και κατά την ψυχή, όπως λέει το συναξάρι της.

Σε ηλικία 14 χρονών, οι γονείς της την πάντρεψαν, παρά την θέλησή της, με έναν από τους άρχοντες της Αθήνας. Αργότερα, αφού πέθαναν οι γονείς και ο σύζυγός της, ήρθε η ώρα να πραγματοποιήσει ένα μεγάλο πόθο της. Αφιερώνεται εξ ολοκλήρου στον Χριστό, γίνεται μοναχή και παίρνει το όνομα Φιλοθέη.

Κατ' αρχήν, ύστερα από εντολή του Αγίου Ανδρέα του Πρωτόκλητου, τον οποίο είδε σε όραμα, οικοδόμησε ένα γυναικείο μοναστήρι με αρκετά κελιά, στο οποίο και έδωσε το όνομα του Αγίου για να τον τιμήσει. Στο μοναστήρι πρόσθεσε και άλλα αναγκαία οικοδομήματα και εκτάσεις και το προικοδότησε με μετόχια και υποστατικά, που υπερεπαρκούσαν για τη διατροφή και συντήρηση των μοναζουσών.

Το μοναστήρι αυτό του Αγίου Ανδρέα σωζόταν στην Αθήνα, με τη Χάρη του Θεού, επί πολλά έτη μετά την κοίμηση της Αγίας και ήταν πλουτισμένο, όχι μόνο με υποστατικά και διάφορα μετόχια, αλλά και με πολυειδή χρυσούφαντα ιερατικά άμφια και σκεύη, απαραίτητα για τις ετήσιες ιερές τελετές και αγρυπνίες. Προπαντός όμως το μοναστήρι σεμνυνόταν και εγκαλλωπιζόταν με το θησαυρό του τιμίου και αγίου λειψάνου της Αγίας, το οποίο ήταν αποθησαυρισμένο και αποθεθειμένο στο δεξιό μέρος του Ιερού Βήματος, όπου και το ασπάζονταν με ευλάβεια όλοι οι Χριστιανοί. Το τίμιο λείψανο της Αγίας σκορπούσε ευωδία, γεγονός που αποτελούσε εμφανή μαρτυρία και απόδειξη της αγιότητας αυτής.

Το παράδειγμά της, λοιπόν, να αφιερωθεί στον Χριστό, το ακολουθούν και άλλες νέες. Σε λίγο διάστημα, η μονή έφθασε να έχει διακόσιες αδελφές. Η μονή της Οσίας Φιλοθέης γίνεται πραγματικό λιμάνι. Εκεί βρίσκουν προστασία όλοι οι ταλαιπωρημένοι από την σκλαβιά. Εκεί οι άρρωστοι βρίσκουν θεραπεία, οι πεινασμένοι τροφή, οι γέροντες στήριγμα και τα ορφανά στοργή.

Η Οσία, παρά τις αντιδράσεις των Τούρκων, οικοδομεί διάφορα φιλανθρωπικά ιδρύματα, νοσηλευτήρια, ορφανοτροφεία, «σχολεία διὰ τοὺς παῖδας τῶν Ἀθηναίων, διὰ ν' ἀνοίξη τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ τὴν δόξαν τῶν προγόνων των». Πρωτοστατεῖ σε ὅλα αὐτὰ τα ἔργα ἡ ηγουμένη Φιλοθέη. Διδάσκει με τὰ λόγια καὶ με τὴ ζωὴ της. Στηρίζει τοὺς πονεμένους σκλάβους με τὴν προσευχὴ της. Ἰδιαίτερες εἶναι οἱ φροντίδες της γιὰ νὰ σώσει ἀπὸ τὸν εξισλαμισμό ἢ τὴν ἀρπαγὴ τῶν Τούρκων τὶς νέες Ἑλληνίδες. Τὸ ἔργο της, κατὰ βάση ἐθνικὸ καὶ θρησκευτικὸ, ξεπέρασε τὰ ὅρια τῆς Ἀθήνας καὶ ἐγίνε γνωστὸ σὲ ὅλη τὴν Ελλάδα. Ἀδιαφιλονίκητη ἱστορικὴ ἐπιβεβαίωση γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ παρέχει ἡ ἀλληλογραφία τῆς Φιλοθέης με τὴ Γερουσία τῆς Βενετίας (1583 μ.Χ.), ἀπὸ τὴν ὁποία ζητοῦσε οικονομικὴ βοήθεια.

Ἡ ὅλη ὁμως δράση τῆς Ἀγίας Φιλοθέης εξαγρίωσε κάποτε τοὺς Τούρκους. Κάποια στιγμή τὴν συλλαμβάνουν καὶ ἐκείνη με πνευματικὴ ἀνδρεία ὁμολογεῖ: «Εγὼ διψῶ νὰ υπομείνω διάφορα εἶδη βασανιστηρίων γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖο λατρεύω καὶ προσκυνῶ με ὅλη μου τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά, ὡς Θεὸ ἀληθινὸ καὶ ἄνθρωπο τέλειο καὶ θὰ σὰς χρωστάω μεγάλη ευγνωμοσύνη ἀν μπορεῖτε μὴ ὥρα πρῶτύτερα νὰ με στείλετε πρὸς Αὐτόν με τὸ στεφάνι τοῦ μαρτυρίου». Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἥρωικὴ αὐτὴ ἀπάντηση πρὸς τοὺς κατακτητὲς, ὅλοι πίστευαν ὅτι ἡ πανευτυχὴς καὶ φερώνυμη Φιλοθέη ἐντὸς ολίγου θὰ ἐτελειούτο διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου. Ὅμως, κατὰ θεῖα βούληση, τὴν τελευταία σχεδὸν στιγμή πρόφθασαν κάποιοι Χριστιανοὶ καὶ καταπράυναν τὸν ἡγεμόνα με διάφορους τρόπους. Ἐτσι πέτυχαν νὰ ἐλευθερώσουν τὴν Ἀγία.

Ἀφεθείσα πλέον ἐλεύθερη, ἡ Ἀγία Φιλοθέη, ἐπέστρεψε ἀναίμακτη στο μοναστήρι της, ὅπως ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ μυροβλύτης Νικόλαος καὶ πολλοὺς αἰῶνες ἀργότερα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμάς. Φρόντιζε δε, ὄχι μόνον γιὰ τὴ σωτηρία τῆς δικῆς τῆς ψυχῆς ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ἀφοῦ τοὺς μεν ἐνάρετους τοὺς στερέωνε στὴν ἀρετὴ, τοὺς δε ἀμαρτωλοὺς τοὺς βελτίωνε ἠθικά καὶ τοὺς οδηγούσε στὴ μετάνοια. Καὶ ἀποκλειστικὰ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ πέρασε στὴ νήσο Τζια (Κέα), ὅπου πρὸ πολλοῦ εἶχε οἰκοδομήσει μετόχι, γιὰ νὰ ἀποστέλλει ἐκεῖ τὶς μοναχὲς ἐκεῖνες ποὺ φοβούνταν γιὰ διάφορους λόγους νὰ διαμένουν στὴν Ἀθήνα. Στὴν Τζια ἔμεινε ἀρκετὸ χρόνο καὶ κατήχησε θεαρέστως τὶς ἀσκούμενες ἀδελφές στὴν ἀκριβὴ τήρηση τῶν κανόνων τῆς μοναστικῆς ζωῆς. Μόλις τελείωσε τὸ ἔργο της ἐκεῖ, ἐπέστρεψε καὶ πάλι στὴν Ἀθήνα.

Ἐτσι λοιπόν, ἡ Ἀγία Φιλοθέη, ἀφοῦ ἐφθασε στὴν τελειότητα καὶ στὴν πράξη καὶ στὴν θεωρία, ἀξιώθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἐπιτελεῖ θαύματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, πρὸς ἀπόδειξη τοῦ θαυματουργικοῦ τῆς χάρισματος, θὰ μνημονεύσουμε ἓνα μόνον, τὸ ἀκόλουθο: Ζούσε στὴν ἐποχὴ τῆς ἑνὸς νέου, ποιμένας προβάτων, ὁ ὁποῖος ἀπὸ

πολύ μικρός είχε συνηθίσει στις κλεψιές και στις ραδιουργίες. Ο νέος αυτός, κατά παραχώρηση του Θεού, κυριεύθηκε από τον Σατανά. Εξ αιτίας τούτου περιφερόταν στα βουνά και στις σπηλιές γυμνός και τετραχληλισμένος, θέαμα όντως ελεεινό. Πολλές φορές, όταν συνερχόταν από την τρέλα, στην οποία τον είχε οδηγήσει ο Σατανάς, σύχναζε στα γύρω μοναστήρια για να βρει θεραπεία στην ασθένειά του. Δεν μπορούσε όμως να πετύχει τίποτε. Κάποιοι, που τον ευσπλαγχνίστηκαν, τον οδήγησαν στην Αγία Φιλοθέη η οποία, ύστερα από πολύ και εκτενή προσευχή τον λύτρωσε από εκείνη τη διαβολική μάστιγα. Έπειτα, αφού το νουθέτησε αρκετά, τον εισήγαγε και στην τάξη των μοναχών. Και έτσι ο νέος εκείνος, αφού εκάρη μοναχός, πέρασε το υπόλοιπο της ζωής του με μετάνοια και άσκηση, θαυμαζόμενος απ' όλους.

Μάταια οι Τούρκοι προσπαθούν να ανακόψουν την δράση της. Όσπου μια νύχτα, στις 2 Οκτωβρίου του έτους 1588 μ.Χ., πήγαν στο μονύδριο που είχαν οικοδομήσει στα Πατήσια (έτυχε τότε να εορτάζεται η μνήμη του αγίου ιερομάρτυρος Διονυσίου του Αρεοπαγίτου και η Αγία μαζί με τις άλλες αδελφές βρίσκονταν στον ιερό ναό επιτελώντας ολονύκτια αγρυπνία) και πέντε από αυτούς ανέβηκαν στον εξωτερικό τοίχο και πήδησαν μέσα στην αυλή. Στην συνέχεια εισέβαλαν στο ναό, όπου άρπαξαν την Αγία και την μαστίγωσαν με μανία και βαναυσότητα και την εγκαταλείπουν ημιθανή έξω από τη μονή της.

Έξω από το ναό, στα δεξιά της εισόδου του, σώζεται η κολώνα, όπου η Φιλοθέη δέθηκε και μαστιγώθηκε. Οι μοναχές της την μετέφεραν στην κρύπτη της στην Καλογρέζα. Εκεί η Φιλοθέη υποκύπτει στα τραύματά της στις 19 Φεβρουαρίου 1589 μ.Χ.

Είκοσι ημέρες μετά από την κοίμηση της Αγίας, ο τάφος της ευωδίαζε. Ακόμη, όταν μετά από ένα έτος έγινε η ανακομιδή, το τίμιο λείψανό της βρέθηκε σώο και ακέραιο. Επιπλέον ήταν γεμάτο με ευωδιαστό μύρο, τρανή και λαμπρή απόδειξη της θεάρεστης και ενάρετης πολιτείας της, προς δόξα και αίνο του Θεού και καύχημα της πίστεώς μας. Το ιερό λείψανό της βρίσκεται σήμερα στον Μητροπολιτικό Ναό των Αθηνών. Στο μνήμα της απάνω βρεθήκανε γραμμένα τούτα τα λόγια: «Φιλοθέης υπό σήμα τόδ' αγνής κεύθει σώμα, ψυχήν δ' εν μακάρων θήκετο Υψιμέδων».

Η Φιλοθέη ανακηρύχθηκε αγία επί Οικουμενικού Πατριάρχου Ματθαίου Β' (1595 – 1600 μ.Χ.). Ο Νεόφυτος ο μητροπολίτης Αθηνών, αφού εξήτασε και ερεύνησε τα κατά τον βίον και το μαρτύριον της οσίας, σύνταξε αναφορά στο Πατριαρχείο μαζί με τους επισκόπους Κορίνθου και Θηβών και με τους προκρίτους της Αθήνας για να τάξει την οσία Φιλοθέη στους χορούς των αγίων. Σ' αυτό το συνοδικό έγγραφο είναι γραμμένα και τούτα: «Επειδή εδηλώθη ασφαλώς ότι το θειότατον

σώμα της οσιωτάτης Φιλοθέης ευωδίας πεπληρωμένον ἐστί και μύρον διηνεκώς εκχέεται, αλλά και τοις προσιούσι τε ασθενέσι τε και θεραπείας δεομένοις την ίασιν δίδωσι... τούτου χάριν έδοξε ημίν τε και πάση τη ιερά Συνόδω των καθευρεθέντων ενταύθα αρχιερέων συγγραφήναι και ταύτην εν τω χορώ των οσίων και αγίων γυναικών, ώστε κατ' έτος τιμάσθαι και πανηγυρίζεσθαι». Την Ακολουθία της την έγγραψε κάποιος σοφός και ευλαβής άνθρωπος που ονομαζόταν Ιέραξ. Ανάμεσα στα ωραία εγκώμια είναι και τούτο: «Δαυΐδ γαρ το πράον έσχες και Σολομώντος, σεμνή, την σοφίαν, Σαμψών την ανδρείαν, και Αβραάμ το φιλόξενον, υπομονήν τε Ιώβ, του Προδρόμου δε θείαν άσκησιν...».

Άπολυτίκιον

Ήχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Όσιων την έλλαμψιν, είσδεδεγμένη σεμνή, την πάλιν έφάιδруνας, τών Αθηναίων τη σῇ, άσκήσει καί χάριτι, σὺ γάρ έν εύποιίαις, διαλάμπουσα Μητερ, ήθλησας δι' άγάπην, εύσεβώς τοῦ πλησίον διδὸς σέ ὡς Φιλοθέη, Χριστὸς έδόξασε.

Έτερον Άπολυτίκιον

Αθηνῶν τών κλεινῶν τε νῦν καί πάλαι τὸ βλάστημα καί τῶν χθές καί πρώην όσίων τὸ άρίζηλον καύχημα τιμήσωμεν έν ὕμνοις οί πιστοί, όσίαν Φιλοθέην εύλαβώς ότι τόν Χριστόν εύτόνως πάντων τῶν γεηρῶν άντήλλαξεν. Έχουσα οὖν συμπρεσβευτήν τόν παμμέγαν Διονύσιον, σῶζε τοὺς προσκυνούντας, εύσεβώς τὸ πάνσεπτον σκῆνος σου.

Έτερον Άπολυτίκιον (Κατέβασμα)

Αθηναίων ή πόλις ή περιώνυμος Φιλοθέην τιμᾷ την όσιομάρτυρα καί άσπάζεται αὐτῆς τὸ θεϊον λείψανον, ότι έβίωσε σεμνῶς καί μετήλλαξε τὸ ζῆν άθλήσει καί μαρτυρίῳ, καί πρεσβεύει πρὸς τόν Σωτῆρα, διδόναι πᾶσι τὸ θεϊον έλεος.